

"לך כנוס את כל היהודים"

מערך שיעור לפורים על ערך הרעות

קהל היעד: חיילים   הגורם המעביר: מפקד   משך השיעור: 30 דק'

מטרות המערך:

מטרת על:

חיווק האחדות ביחידה והשייכות והמחויבות לצה"ל דרך סיפור חג הפורים.

מטרות ביניים:

1. החייל יזהה את ביטויי האחדות בסיפור ההצלה בפורים, כפי שבא לידי ביטוי במגילה.
2. החייל יכיר את חשיבותה של האחדות בצה"ל.

למפקד/ת:

בחג הפורים, אנו מציינים את סיפור ניצחון העם היהודי על אויביו בממלכת פרס, לאחר שהמן, שר בכיר בממשלת אחשוורוש, הוציא גזירת השמדה על העם. לאחר תקופה בה היה העם היהודי מפוזר ומפורד, האחדות והלכידות היו מן הגורמים שהובילו להצלתו וניצחונו.

על כן, חג הפורים הינו הזדמנות חינוכית עבורך, כמפקד, לברר את מקומם וחשיבותם של האחדות והלכידות בקרב החיילים ולהעצים ביחידתך. ככל שיש יותר אחדות ולכידות בין החיילים כך נוכל לעמוד במשימה שלנו, להגן על המדינה ולנצח במלחמה. המערך שלפניך נועד לסייע בהעברת מסר משמעותי זה לחייליך.

חלק א': רקע על החג

שאל את החיילים:

חג הפורים נקבע כיום חג ושמחה. מה ידוע לכם על המאורעות שבעקבותיהם קבעו יום זה לחג? לשיקולך, ניתן להרחיב את ההסבר על ידי תקציר מאורעות המגילה המצורף בנספח (אפשר לבקש מאחד החיילים לקרוא).

הסבר לחיילים:

החג נקבע לציון והודאה על הצלת היהודים שחיו באימפריה הפרסית בזמן גלות בית ראשון (לפני כ-2300 שנה) מרצח עם שזמם לבצע בהם המן, המשנה למלך אחשוורוש. על אף שנראה היה שכל תכניותיו של המן יתממשו, לבסוף התהפך המצעב לטובה באופן מוחלט – עם ישראל ניצל מהשמדה ואף ניצח במלחמה את אויביו. עיקר המהפך הובל על ידי מרדכי ואסתר, קרובי משפחה יהודים שחיו בממלכת פרס באותה העת.

לאחר שהמלך אחשוורוש מחפש אישה חדשה, הוא בוחר מכל נשי הממלכה את אסתר להיות מלכה.

כשמרדכי, המקורב אף הוא לבית המלך, שומע על מזימתו של המן להשמיר את העם היהודי, הוא משתף פעולה עם אסתר על מנת שתנצל את קרבתה למלך לטובת העם ותשכנע את המלך לבטל את גזירת ההשמדה. אסתר מסכנת את חייה בכניסה אל המלך ללא רשות, ולבסוף ניתנה רשות ליהודים להילחם באויביהם מבלי שייעצרו על ידי עבא המלך.

החג נקבע לדורות ל"יד באדר ביום בו נצחו בקרב ופסקו מלהילחם ובט"ו באדר המכונה "שושן פורים" בו פסקו היהודים בשושן הבירה להילחם.

חלק ב': האחדות כמקור עוצמה

התהליך שהוביל למהפך שחל לטובה במעבם של היהודים, לא היה כל כך פשוט! הגזירה של המן הגיעה כאשר מצב העם היה מורכב ומסובך. ניתן לראות במגילה, שהמן ביקש מהמלך אחשוורוש אישור לבצע את רצח העם, ונימק לו זאת כך: "ישנו עם אחד מפורד ומפורד בין העמים ודתייהם שונות מכל עם ואת דתי המלך אינם עושים ולמלך אין שווה להניחם. אם על המלך טוב – ייכתב לאבדם..." (אסתר ג' ח-ט)

שאל את החיילים:

מדוע לדעתכם כדי לשכנע את אחשוורוש להשמיד את העם היהודי מתאר המן שהעם היהודי "מפורד ומפורד"? מדוע נימוק זה חשוב?

הסבר:

המן מדגיש בפני אחשוורוש שהיהודים בממלכתו אינם כוח מאוחד ומאוגד אלא אוסף של פרטים חלשים ובודדים. אם כך, הם לא יהוו אתגר שיהיה קשה להתמודד מולו. לכן אם יחליט אחשוורוש להשמידם הדבר יעבור בקלות ואף לא יגרם שום נזק משמעותי למלך.

לאחר שאסתר הסכימה לסכן את חייה ולהיכנס למלך לבקש שיבטל את הגזירה, היא ביקשה ממרדכי שיעורר את העם להתאחד ולהתפלל להצלחתה: "לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלוש ימים" (ד, טז).¹

העם מזדהה עם המטרה לשמה אסתר נגשת אל המלך – המשך קיומו של העם היהודי. לאחר מכן כשהיהודים נלחמים באויביהם, המגילה מתארת שהעם התאחד כדי להילחם באויביו: "נקחלו היהודים בעריהם בכל מדינות המלך אחשוורוש לשלוח יד במבקשי רעתם, ואיש לא עמד לפניהם כי נפל פחדם על כל העמים" (ט, ב).

¹ אסתר פרק ד, יג-יז

(יג) ויאמר מרדכי להשיב אל אסתר אל תדמי בנפשך להימלט בית המלך מפני היהודים: (יד) כי אם תחרישי בעת הזאת רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר ואת ובית אביך תאבדו ומי יודע אם לעת פזאת הגעת למלכות: (טו) ותאמר אסתר להשיב אל מרדכי: (טז) לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ניום גם אני ונערותי אצוים כן ובכו אבוא אל המלך אשר לא כדת וכאשר אבדתי אבדתי: (יז) ויעבר מרדכי ויעש ככל אשר ציותה עליו אסתר:

שאל את החיילים:

מדוע היה חשוב לאסתר שהעם יתאחד על מנת שיתפללו למענה?

מדוע היה חשוב שהעם יתאחד על מנת שהעם ינצח במלחמה?

הסבר לחיילים:

לולא שהתאחדו, האישור של המלך להילחם באויביהם לא היה מועיל להצלת העם. התאחדות העם וההזדהות עם המטרה שלשמה אסתר נגשה את המלך – המשך קיומו של העם היהודי – התרחבה לכל העם ברחבי הממלכה הפרסית ועל ידי כך נצחו את כל אלו שרצו להשמידם. כדי להמשיך ולחזק את האחדות בינינו, גם לדורות הבאים, נקבע חג הפורים ומנהגיו, שעניינם חיוזק האחדות בקרב העם על ידי משלוח מנות לחברים וחלוקת צדקה לעניים.

חלק ג': משמעות האחדות בעה"ל

שאל את החיילים:

האם הרעות והאחדות הם ערכים הכרחיים להצלחתו של הצבא במשימתו? אם כן כיצד הם יכולים לתרום לנו כחיילים בעה"ל?

הסבר:

האחדות הערבית והרעות בין חיילי צה"ל הכרחיים להצלחת המשימה. צבא מאוחד הוא צבא חזק, צבא שחייליו פועלים מתוך שיתוף פעולה להצלחת המשימה, ובו כל אחד תורם את חלקו הייחודי וכוחו למערך הכללי. בנוסף לכך ככל שכל אחד חש הזדהות עם חבריו ליחידה, העם והמדינה, כך הוא מתמלא בתחושת שליחות ונאמנות למדינה, והוא נכון לפעול "מתוך אחווה ומסירות לחבריו לשירות" (ערך הרעות), בזמנים בהם חבריו זקוקים לו.

הקרא את הקטע הבא (אפשר לבקש מאחד החיילים):

"הביטו לימינכם ולשמאלכם, בחיילים ובמפקדים העומדים לעדכם במסדר. לכל אחד מהם סיפור אישי ייחודי, כל אחד התחנך בבית אחר, מנהל אורח חיים שונה, ולכל אחד עמדות ודעות משלו – עלינו לכבד זה את זה מתוך ההבנה כי לכולנו מטרה משותפת – הגנה על מדינת ישראל ושמירה על ביטחונה.

לצה"ל יש ייעוד וייחוד וכדי לעמוד במשימותיו ולנצח, חובה עליו לשמר ולטפח את עקרונות הממלכתיות. עלינו להוקיע התנהגות שאינה מכבדת את הזולת, להותיר את המחלוקות החברתיות מחוץ ליחידה, לכבד זה את זה ולפעול יחד מתוך דבקות במטרה וחתירה לניצחון.

(רא"ל אביב כוכבי בפקודת יום לציון רצח רבין

(2019)

שאל את החיילים:

על פי דברי הרמטכ"ל מהו הגורם המרכזי המביא את חיילי צה"ל לפעול יחד?
על פי הרמטכ"ל מהם הדרכים והפעולות שעלינו לנקוט כדי שנוכל לפעול מתוך אחדות? האם האחדות בעצה"ל חשובה באותה מידה בשגרת היום יום כמו בעת קרב? איך לדעתכם אנו יכולים ביחידה שלנו להשתפר על מנת שיהיה ביננו יותר אחדות?

הסבר לחיילים:

על פי הרמטכ"ל רא"ל אביב כוכבי, אף על פי שאנו אנשים שונים, ובחיים האישיים שלנו יש לנו מטרות שונות, יש לכולנו ערך אחד משותף שלמענו אנו יכולים לשים את השוני ואף המחלוקות בצד. לכולנו המטרה להגן על מדינת ישראל ולשמור על ביטחונה וקיומה, ולכן יש ביכולתנו לשים את השוני בצד ולפעול יחד למען המטרה המשותפת. הכבוד ההדדי, הוקעת התנהגות מזלזלת ושימת המחלוקות בצד, הם מהדרכים שעל ידיהם אנו יכולים לפעול יחד למען המטרה המשותפת.

האחדות באה לידי ביטוי גם בשגרה בכל תפקיד בו אנו עוסקים והיא תאפשר ותיתן לנו כח כחיילים להצליח במשימותינו ולצה"ל במשימתו העיקרית – הניצחון במלחמה הגנת המדינה אזרחיה ותושביה.

חלק ד': סיכום מפקד/ת

סכם במילותיך את הפעילות לפי השלבים השונים ואמור לחיילים "אני מאמין" קצר משלך.
(מומלץ לחבר את תוכן המערך למשימות הייחודיות של יחידתך ולהסביר לחיילים כיצד
האחדות יכולה לסייע למימושם בשגרת היום יום ובאתגרים השונים.)

נספח – תקציר סיפור המגילה

מגילת אסתר נפתחת בתיאור משתה שערך המלך אחשוורוש מלך פרס. במהלך המשתה בעקבות התקלות בין המלך והמלכה יועצי המלך ממליצים לו להחליף את המלכה.

בעקבות כך יוצאים שליחים את כל רחבי האימפריה הפרסית לאתר מועמדות מתאימות למלך. נערה יהודייה ושמה אסתר, אחייניתו של מרדכי נלקחת אל בית המלכות כאחת המועמדות. לפני שנלקחה מרדכי מדריך את אסתר להסתיר את מוצאה היהודי. לאחר שנלקחה נבחרה מבין כל המועמדות והיא מוכתרת למלכה.

בהמשך מרדכי שומע במקרה אנשים שזוממים להרוג את המלך, הוא מעביר את המסר לאחשוורוש דרך המלכה אסתר והטובה שעשה לו מרדכי נכתבת בספר הזיכרונות.

באותו זמן המן ממונה להיות ראש השרים והמשנה למלך. הוא מצווה את כולם להשתחוות לו ביראת כבוד. אך אדם אחד לא היה מוכן והוא מרדכי. בעקבות כך המן כועס ומתכנן להרוג את כל היהודים בפרס. המן פונה עם התכנית שלו למלך ומשכנע אותו להרוג את כל היהודים. צו מלכות נשלח אל כל רחבי הממלכה, שבתאריך י"ג באדר ניתן לכולם הרשות להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים.

מרדכי שמע על כך, קורע את בגדיו ומוחה כנגד המאורע ופונה ישר לאסתר בבקשה לדבר אל ליבו של המלך לבטל את הגזירה הנוראית. אסתר עונה לו שכל מי שנגש אל המלך בלא הזמנה מסתכן במוות. אך מרדכי מפעיר בה ואומר לה שאולי זו הסיבה שלשמה נשלחה לבית המלך, כדי להציל את העם היהודי בעת הזאת. אסתר מצווה על מרדכי שיבקש מבני עמה לצום ולהתפלל להצלחתה במשך שלשה ימים, בטרם תיגש אל המלך. אכן המלך קיבל את פניה בסבר פנים יפות ומבטיח למלא את משאלותיה.

אסתר מארגנת משתה מיוחד לכבודם של המלך והמן, ומבטיחה למלך שסוף סוף תגלה לו את עמה ומולדתה.² לאחר המשתה, המן שוב פוגש במרדכי, אשר אינו משתחוה לו. לאחר שזרש, אשתו של המן, מציעה שיתלו את מרדכי על הגרדום.

לאחר מכן בלילה המלך סובל מנדודי שינה ומבקש את ספר הזיכרונות המלכותי. המלך קורא לראשונה על שנמנע בזכות מרדכי ניסיון ההתנקשות ועל כך שמרדכי לא זכה בשום תגמול. באותו רגע בדיוק, המן בא אל המלך על מנת לבקש ממנו לתלות את מרדכי.

² על פי רש"י פרק ה' פסוק ה' "ומחר אעשה כדבר המלך" - מה שבקשת ממני כל הימים לגלות לך את עמי ואת מולדתי.

לפני שהמן מספיק לדבר, הקערה מתהפכת על פיה והמלך מצווה עליו להלביש את מרדכי בבגדי מלכות, להושיבו על סוס המלך ולהובילו ברחובות שושן הבירה.

במשתה השני שעורכת אסתר, היא מגלה את דבר יהדותה ומצהירה שהיא ועמה עומדים להירצח. היא מצביעה על המן כעל זה שעומד מאחורי תכנית ההשמדה. המלך כועס ותולה את המן על אותו גרדום שהכין עבור מרדכי וממנה אותו למשנה המלך במקום המן. צו מלכותי נשלח ומתיר ליהודים בכל מקום, להילחם ולהרוג את כל מי שינסה לפגוע בהם (בזמנו היה חוק שאי אפשר לבטל את מה שחתום בטבעת המלך, כלומר, את גזירת ההשמדה. הפתרון של אחשוורוש היה שיותר להם להילחם במי שירצה להשמידם).

בי"ג באדר, ביום שיועד להשמדת העם היהודי, התהפך הגלגל ונחגג כיום ניצחון גדול על אויביהם. הימים י"ד וט"ו באדר, נקבעים לחגיגת נס ההצלה. אלו הם ימי הפורים. מרדכי קובע את מנהגי הפורים – סעודה חגיגית, משלוחי מנות, מתנות לאביונים וקריאת המגילה.